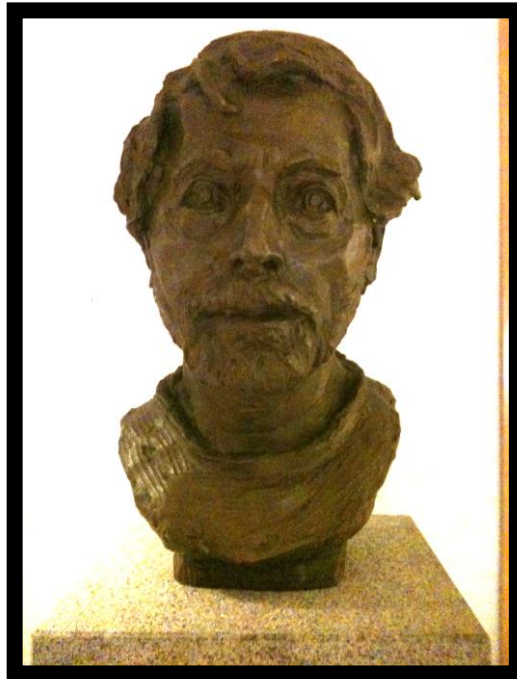

Det Store Norske kuppet

**Korrupsjonsavsløringene rundt
Store Norske Spitsbergen Kulkompani**

**Av
Christian Steffensen og Aslak M. Eiksrud**

Publisert på TV 2 Nyhetene 14. juni 2010 og ut året

Redaksjonens adresse:

TV 2

Postboks 2 Sentrum

0101 Oslo

Tlf: 02255

Journalistenes adresser:

Christian Steffensen

Møllefare 34D

0750 Oslo

Tlf: 408 82 373

Aslak M. Eriksrud

Lundliveien 3

0580 Oslo

Tlf: 900 20 282

Innholdsfortegnelse

1. Noe er galt på Svalbard.....	4
1.1 Grunnleggende problemstillinger.....	5
2. Organisering av arbeidet.....	6
2.1 Fra deltid til heltid.....	6
2.2 Stille fase.....	6
2.2.1 Postjournaler.....	6
2.2.2 Brønnøysundregistrene.....	7
2.2.3 Andre kilder.....	8
2.2.4 Problemstillingen endrer seg.....	9
2.3 Aktiv fase.....	9
2.3.1 Turen går til Svalbard.....	9
2.3.2 Intervju med Hermansen.....	10
2.3.3 Intervju med LNS.....	11
3. De ulike sakskompleksene.....	12
3.1 Leonard Nilsen & Sønner (LNS).....	12
3.2 Kristian Jebsens rederi.....	14
3.3 Boalvvir.....	15
3.4 Konsulenten Kjetil Onstad.....	18
3.5 Kullmeglerselskapet Oxbow Coal BV.....	19
4. Avsløringer.....	21
5. Konsekvenser.....	22
5.1 Trakk seg fra alle styrer.....	22
5.2 Etterforskning og korrupsjonssiktelsler.....	22
5.3 Store Norske kaster ut underleverandører.....	23
6. Oversikt over reportasjer.....	24
7. Vedlegg.....	28

”

Jeg er på jobb klokken åtte. Jobber til fem, så går jeg hjem og spiser kalde fiskekaker og kalde poteter. Så sover jeg en times tid. I helgene varmer jeg fiskekakene, for å få litt høytid og helgefølelse.

Daværende Store Norske-direktør Robert Hermansen til Dagens Næringsliv 6. sept, 2008

1. Noe er galt på Svalbard

Svalbard er en spesiell del av Norge. Vår tilstedeværelse på øygruppen langt mot nord er knyttet til kullvirksomheten Store Norske Spitsbergen Kulkompani. Selskapet som ble startet i 1916 har vært og er et viktig virkemiddel i norsk svalbardpolitikk. Bosetningen og kontroll av øygruppen har vært viktigere enn bedriftsøkonomiske hensyn.

I Longyearbyen står det to statuer. En er en hyllest til gruvearbeideren, og en er en byste av Robert Hermansen. Siden slutten av 80-tallet har Robert Hermansen vært styreleder i Store Norske, fra 1999 ble han administrerende direktør. Det sies at folk får tårer i øynene på Svalbard, dersom de blir bedt om å si noe om "røde-Robert". Den mangeårige styrelederen og administrerende direktøren i Store Norske tillegges æren for å ha skapt overskudd i selskapet, og for å ha sikret driften og tilstedeværelsen på Svalbard. Hermansen har mye makt på Svalbard, mye tillit og store friheter.

Det hele startet sent 2009. I en kildesamtale nevnes det at noen burde se på det som har skjedd i det statlige eide kullselskapet Store Norske Spitsbergen Kulkompani. Informasjonen er omtrent så flyktig og upresis som det.

Vår kjennskap til selskapet er mangelfull. Det meste av det som er skrevet i mediene tegner et positivt bilde av en bedrift, som har utviklet seg fra å være et subsidiesluk til å gå med store årlige overskudd.

I en sak Dagens Næringsliv publiserte februar 2009 står det imidlertid at Store Norske har igangsatt en prosess for å få ned kostnadene. Selskapets innleide tjenester er for dyre, og nå starter selskapet reforhandling med underleverandører for å få ned prisen. Administrerende direktør Bjørn Arnestad sier til avisen at avtaler om innleide tjenester skal revideres med sikte på å kvalitetssikre at selskapet til en hver tid skal betale konkurransedyktig pris.

Vi ser at dette kan være en sak med flere mulige spor. Har noen fått utilbørlige fordeler på Svalbard?

Et søk i postjournalen til Nærings- og handelsdepartementet viser at det er foretatt flere eksterne vurderinger av den økonomiske driften av Store Norske. Etter en lengre prosess får vi innsyn i flere

rapporter fra konsulentselskapet Hartmark, samt en gjennomgang gjort av meglerhuset Pareto (se eget kapittel 2.2.1 om prosessen om å få innsyn i dokumentene). I alle rapportene rettes det kritikk mot de forretningsmessige vilkårene i avtalene med de sentrale underleverandørene til Store Norske. Hartmark beskriver allerede i 2002 at de ikke finner akseptable forklaringer på budsjettoverskridelser i kjøp av tjenester fra en av underleverandørene. Pareto går lenger, og beskriver de tre avtalene som "uforholdsmessige dyre".

Gjentatte ganger er ledelsen i Store Norske og Næringsdepartementet som eier altså blitt advart om at sentrale kontrakter med underleverandører ikke lar seg forsvare økonomisk. I rapportene kritiseres også ledelsen i Store Norske for at kontraktene er eksklusive, og har lang varighet. I tillegg er flere av kontraktene blitt forlenget, lang tid før de skulle utløpe, og uten at betingelsene har blitt nevneverdig bedret for Store Norske.

1.1 Grunnleggende problemstillinger

Tipset og de tidlige funnene gjør at vi arbeider videre med følgende sentrale problemstillinger:

- Hvorfor inngikk daværende direktør Robert Hermansen disse avtalene?
- Hvorfor ble avtalene forlenget lenge før kontraktstiden gikk ut, og det med de samme lukrative vilkårene for underleverandørene?

Vi så for oss minst tre mulige svar:

- Usikker fremtid for kulldriften på Svalbard eller vanskelige naturmessige forhold kan ha gjort det umulig å få bedre kontraktsvilkår.
- Det ble rett og slett gjort en dårlig jobb fra Store Norskes side under kontraktsinngåelsene.
- Eller har noen fått en form for "kickback" fra en eller flere av disse underleverandørene?

Etter et møte med redaksjonsledelsen i TV2 bestemmer vi oss for å gå tungt inn i saken. Vi ønsker å kartlegge de involverte, både fra Store Norskes og underleverandørenes side, for å se om det kan ligge kritikkverdige forhold i kjølvannet av disse kontraktsinngåelsene. Vi stiller oss flere spørsmål:

- Hvem var involvert i kontraktsinngåelsene og kontraktsforlengelsene?
- Var det personlige bekjenskaper mellom ledelsen i Store Norske og ledelsen hos underleverandørene?
- Ble kontraktene lagt ut på anbud?
- På hvilken måte var styret involvert?
- Hva med Statens rolle som eier?

Skulle vi komme noe vei med dette måtte vi gå systematisk til verks.

2. Organisering av arbeidet

2.1 Fra deltid til heltid

Vi er to reportere som gjennom hele prosessen har jobbet i team på denne saken. Vi jobber til daglig i samfunnsredaksjonen, med spesialområder på henholdsvis økonomi og politikk. Forut for denne saken hadde vi jobbet sammen i team på andre prosjekter. Det er en åpenbar fordel å være etablert som et team før man går i gang med et stort prosjekt som dette. Ved flere korsveier dro vi nytte av at vi besitter ulik kompetanse, og ikke minst er det en motivasjonsmessig effekt av å være to som dytter hverandre fremover.

Fra vi fikk første innspill om at noe var galt i driften hos Store Norske fram til publisering av første sak gikk det et halvt år. I denne perioden jobbet vi tidvis med sakskomplekset. Etter at vi fikk friggitt rapportene fra Hartmark og Pareto, ble det besluttet at vi skulle jobbe full tid med prosjektet. Det tok da om lag fire uker før vi var klare for publisering av første sak.

2.2 Stille fase

Vår strategi for arbeidet i den første fasen var å gjøre så mye research som mulig, uten at mulige involverte parter ble kjent med at vi jobbet med saken. Det ble ikke tatt noen telefoner, eller gjort noen forsøk på å konfrontere verken tidligere eller nåværende ledelse i Store Norske, ei heller hos underleverandørene.

Informasjonsgrunnlaget som ble lagt i denne fasen, var imidlertid svært nyttig. Vi kan i ettertid si at bred grunninformasjonen var helt avgjørende ved senere konfrontasjonsintervjuer. Kildene som ble brukt i denne perioden var i hovedsak åpne og offentlig tilgjengelige; postjournaler, Brønnøysundregistrene, Eiendomsregisteret, domstolene, databasen for offentlige innkjøp Doffin og søk i avisarkiver og arkiver for fagblader.

2.2.1 Postjournaler

Postjournaler var en viktig kilde i saken. De tidligere nevnte rapportene fant vi ved søk hos Nærings- og handelsdepartementet. Vi sendte vår første forespørsel om innsyn før jul 2009, og fikk avslag 13. januar 2010, med henvisning til offentlighetslovens § 15 andre ledd. Dette viser til dokumenter innhentet utenfra for organets interne behandling. Avslaget ble påklaget, og vi sendte samtidig ny søknad for å se om det var mulig å få ut deler av dokumentet. Nytt avslag fulgte 22. februar, med ny klage og ny søknad.

Vår strategi i innsynsklagene var å vise til at avslaget refererte til en paragraf som etter lovteksten skal gjelde for de deler av et dokument som inneholder råd og vurderinger om hvordan et organ skal stille seg i en sak, og at dermed avslag på et dokument i sin helhet ikke er rimelig. Videre viste vi til at

Justisdepartementet i egne beskrivelser av § 15 anfører at hovedregelen er at denne typen dokumenter ikke skal unntas fra offentlighet.

Vi påpekte at beskrivelser av kontraktsforhold, må sees annerledes enn "råd og vurderinger", samt at hensikten i offentlighetsloven er en forsvarlig ivaretagelse av det offentlige interesser i saken. Rapportene var i dette tilfellet laget på oppdrag fra eieren, Næringsdepartementet, og eventuelle konkurransesensitive opplysninger ville kunne sladdes, påpekte vi videre. Vi ba så om utvidet begrunnelse på avslagene, og informerte om at vi ønsket å benytte dette videre i klage til Sivilombudsmannen.

28. april løsner det endelig. Vi innvilges innsyn, først i Pareto-rapporten og deretter i flere rapporter fra Hartmark. Alle er usladdet.

Postjournalene ga også annen viktig informasjon. Flere brev fra Robert Hermansen viste at han var bekjent og hadde jobbet sammen med rådgiveren, Kjetil Onstad, forut for at Onstad ble ansatt for å håndtere en mulig privatiseringsprosess av Store Norske. Dokumenter viste også at Onstad jobbet som konsulent for Hermansen privat, og for en av underleverandørene, entreprenørbedriften LNS.

Vi fikk videre ut dokumentasjon på at Robert Hermansen selv ønsket å kjøpe 49,9 prosent av Store Norske i 2004, og at han la inn bud til Onstad som da håndterte prosessen. Samt et brev som viste at Hermansen fikk tilsagn om å låne 100 millioner kroner fra en av underleverandørene, Oxbow SSM Coal, for å kjøpe andelen i Store Norske.

Gjennomgående var prosessen med innsyn i postjournalene arbeids- og tidskrevende. De fleste innsynsbegjæringer ble møtt med avslag. Mye av det vi mottok var også sladdet, ofte med henvisning til § 23 som gjelder dokumenter tilknyttet offentlige innkjøp. Til tider lykkes vi med å kun be om utvidet begrunnelse på avslagene, hvor departementet selv må gjøre en innsats ut over å skrive et enkelt avslag.

2.2.2 Brønnøysundregistrene

Søk opp mot de ulike registrene i Brønnøysund var til stor nytte i arbeidet med saken. Av de ulike som tilrettelegger søk, benyttet vi oss av Dun & Bradstreet, Ravninfo og Proff.no. Informasjonen som ligger i bunn er den samme, men grensesnittet på søkene og tilrettelegging av informasjon gjør det nødvendig å bruke ulike grensesnitt for søk.

Særlig rolleregister og historikk på kunngjøringen registrert i Brønnøysundregistrene var avgjørende for å kartlegge kjennsksforhold mellom Robert Hermansen og ledelsen i de ulike underleverandørene. Hermansen har vært involvert i mange ulike bedrifter, både som eier, daglige leder eller gjennom styreverv. Vi brukte tid på å kartlegge Hermansens personlige økonomiske interesser, og hvordan han finansierte sine ulike prosjekter.

Utskrifter av regnskaper, roller og selskapers vedtekter blir etter hvert en omfattende samling dokumenter, og fyller til slutt seks ringpermer.

Ut fra historiske årsregnskaper og stiftelsesvedtekter var det mulig for oss å dokumentere blant annet at Robert Hermansen hadde mottatt to millioner kroner av underleverandøren LNS, samtidig som Hermansen ble sittende på aksjeposten som investeringen skulle gjelde. Vi kunne dokumentere at LNS også ga Hermansen et lån på 1 million kroner i forbindelse med selskapet Boalvvir som drev med salg av reinkjøtt.

Årsregnskapene gjorde det videre mulig for oss å fastslå at underleverandøren Jebsen, som drev med kullfrakt til havs for Store Norske, kunne kapitalisere nær 250 millioner kroner inn til bedriften etter å ha fått forlenget kontrakten med Store Norske i 2007. Selskapet fikk med det slettet det meste av gjelden, mens Store Norske fikk nær uendrede kontraktsbetingelser.

Vi kunne videre dokumentere at Robert Hermansen privat overtok eierskapet av reinkjøttelskapet Boalvvir, etter at 10 millioner kroner gitt som offentlig støtte var forsvunnet fra selskapet. Og regnskapene herfra ga viktig informasjon i retning av å kunne dokumentere at rådgiveren Kjetil Onstad overførte penger til Boalvvir, hvor Hermansen hadde økonomiske interesser.

Vi danner oss en oversikt over Hermansens engasjementer som spenner over et tyvetalls bedrifter og organisasjoner, og med en historikk som i enkelte tilfeller går tilbake til 80-tallet. Det blir avgjørende å sortere all informasjon systematisk, og vi oppretter en egen database hvor navn på alle involverte, eiere, styremedlemmer blir registrert.

2.2.3 Andre kilder

Bildet som var tegnet av Robert Hermansen i media var i stor grad entydig positivt. Han fremsto som en industribygger med engasjement for lokalsamfunnet i Longyearbyen og næringsutvikling i nord. "Røde-Robert", Hermansens kallenavn, blir ofte brukt når han omtales og viser til hans forankring i Arbeiderpartiet. Han omtaler seg selv som en jordnær, nøktern og arbeidsglad person. I et portrettintervju med Dagens Næringsliv i 2008, skrives det: "Svalbard elsker for eksempel Robert Hermansen. Spør du en svalbardianer med litt fartstid, får vedkommende tårer i øynene, rister gjerne litt på hodet: Hadde det ikke vært for han Robert...".

Arkiver til lokalaviser som Svalbardposten ga mye informasjon om historikk og også bekjenskaper. NRK Sami Radio hadde gjennom flere år også dekket reinkjøttelskapet Boalvvir, og sakene her var til stor hjelp i forhold til å se hva selskapet og Hermansen hadde fortalt offentlig om pengebruk og planer. Utviklingen til entreprenørselskapet LNS var også behørlig omtalt, hvor bedriften ble beskrevet som en pengemaskin som klarer å doble overskuddet fra 50 millioner kroner til 100 millioner på kun to år. Kontrakten og tilstedeværelsen på Svalbard nevnes som en bidragsyter.

Vi gjennomgikk videre alle årsrapporter for de involverte selskapene, i fra kontraktene ble gitt og fram til i dag. Vi ser at blant annet at utgiftene øker kraftig i fra LNS etablerer seg på Svalbard i 99/00, og at mye føres som uspesifiserte kostnader. Vi ser at det gis store kreditter både fra Store Norske til LNS og motsatt vei.

Alle kontraktene som ble inngått mellom Store Norske og underleverandørene ble sjekket opp mot Doffin, for å se om det var registrert anbudskonkurranse på frakt og salg kull. Det var det ikke.

Domsarkiv ble også nyttig. En kilde med tilgang til politiets straffesaksregister fant treff på rådgiveren Kjetil Onstad, som i 2005 ble dømt til fengsel for grovt bedrageri mot et forsikringsselskap. Bedrageriet kan ikke på noen måte kobles opp mot rådgivning eller arbeid for Store Norske, men var en relevant opplysning i forhold til å vurdere valget av Onstad som rådgiver for et stort, statlig eid selskap og også i lys av pengestrømmer mellom Onstad og selskapet Boalvvir hvor Hermansen hadde økonomiske interesser.

2.2.4 Problemstillingen endrer seg

Funnene gjør at vi kan snevre inn problemstillingen vår:

- Robert Hermansen har fått penger av underleverandører, som har fått og får lukrative kontrakter
- Robert Hermansen har blandet privat økonomi med koblinger fra Store Norske

Saken dreier seg nå om mulig korrupsjon. Vi må tenke på konfrontasjon med de involvert, dokumentasjon av kontraktsforhold, bekjentskapsforhold og prosess.

2.3 Aktiv fase

2.3.1 Turen går til Svalbard

I månedsskiftet mai/juni er vi kommet så langt at vi føler oss sikre på at vi kan publisere flere saker rundt Store Norske, Robert Hermansen og hans forhold til selskapets underleverandører. Vi bestemmer oss for å legge en strategi for opptak, konfrontasjoner, og billedlegging av reportasjer.

Ut fra den informasjonen vi sitter på, beslutter vi å dele inn publiseringen i flere faser. Første fase vi dreie seg om å Store Norskes overprisede kontrakter med underleverandørene, gitt uten anbud og kritisert ved flere eksterne gjennomganger. Vi vil fokusere på forholdet til entreprenørselskapet LNS, her har vi flere saker med pengestrømmer fra selskapet til Hermansen privat, bekjentskapet mellom Hermansen og familien Nilsen og kontraktsprosessen med Store Norske.

Fase to går på saker rundt de øvrige to underleverandørene, rederiet Jebsen og meglerselskapet Oxbow. Selskapene som henholdsvis frakter og selger kull for Store Norske, har tjent særdeles godt på kontraktene med det statlige selskapet. Til gjengjeld får Robert Hermansen finansiell støtte til å kjøpe halve Store Norske.

Fase tre går på Robert Hermansen og hans engasjement i reindriftsselskapet Boalvvir, selskapet hvor 10 millioner offentlige kroner forsvinner på kort tid, og hvor Hermansen blir sittende med eierskapet. Selskapet tilføres samtidig midler fra Hermansens rådgiver i Store Norske, konsulenten Kjetil Onstad.

For sakene i første fase, er vi klare over at vi må ha intervju med Robert Hermansen, ledelsen i LNS ved Malvin Nilsen eller hans sønn Frode Nilsen, næringsminister Trond Giske og dagens ledelse i Store Norske. Vi tar også kontakt med flere av de tidligere styrelederne i perioden. Tilbakemeldingene er at de har sittet i korte perioder, og ikke føler at de kan svare for helheten i kontraktsforholdene. Det virker på oss som om Hermansen har hatt mye makt, og frie tøyler.

8. juni reiser vi til Svalbard og Longyearbyen for å møte ledelsen i Store Norske. Vi har informert om at vi holder på med et prosjekt om kring kontrakter med tre sentrale underleverandører, og at fokus er på disposisjoner gjort av Robert Hermansen. Vi er kjent med at selskapet selv oppfatter kontraktene som overprisede, og at de har en pågående prosess i forhold til å reforhandle. Parallelt med at vi gjør intervjuer på Svalbard, tar vi kontakt med Hermansen og avtaler intervju. Vi kontakter også LNS.

2.3.2 Intervju med Hermansen

14. juni gjennomfører vi det hittil eneste intervjuet vi har gjort med Robert Hermansen. Intervjuet gjøres i TV2s lokaler i Oslo, etter at Hermansen på forhånd ble informert om temaene vi ønsket å snakke med ham om.

Intervjuet er viktig. Vi får en og en halv time, og vårt inntrykk er at vi er bedre forberedt enn Hermansen. Han svarer greit på enkle spørsmål om driften i Store Norske, bakgrunnen og prisingen av kontraktene med underleverandørene. Men han virker svært usikker når han blir konfrontert med bindinger til underleverandørene, og likeså når vi spør han om pengene han har mottatt fra LNS. Han hevder først å ikke huske mye, men svarer kort tid etter med detaljerte opplysninger.

Jobben vi har gjort med å skaffe bred kunnskap om kontrakter, personlige koblinger, viktige tidspunkter for hendelser, blir avgjørende i forhold til intervjusituasjonen. På spørsmål om kjennskapet til konsulenten Kjetil Onstad, nekter Hermansen for å ha kjent til ham før han kom inn i privatiseringsprosessen rundt Store Norske. Det var i 2004. Vi vet imidlertid at Hermansen i brev til Næringsdepartementet har opplyst at han har kjent Kjetil Onstad flere år tidligere, og at han selv har hyrt inn Onstad til en konsulentjobb i en annen sammenheng (se faksimile neste side) Det kom frem gjennom systematisk lesing av korrespondanse mellom Hermansen og Næringsdepartementet, hentet ut fra offentlig postjournal.

Faksimile, brev fra Hermansen til NHD, datert 15.10.2002. Her henviser Hermansen til at han har hyret inn Onstad som konsulent:

Selskapet hadde pådratt seg stor gjeld etter en mislykket markedsføringskampanje på TV, og jeg stoppet all aktivitet i selskapet og engasjerte en konsulent, Kjetil Onstad for å reforhandle gjeld og lage ny forretningsplan. Jeg arbeidet i nær kontakt med selskapets advokat, Tor Bechmann i Vikborg Rein Oslo, som da var Biochems juridiske rådgiver.

I løpet av våren 2002 ble det avdekket mye rot og uklarheter i selskapet,

Onstad og Hermansen kjenner kanskje hverandre bedre enn det Hermansen hevder. Det gjør oss selvsagt nysgjerrige.

Intervjuet gir oss også ny informasjon. På spørsmål om kjennskapet til Jebsen-familien, vedgår Hermansen at han ikke bare kjente nå avdøde reder Atle Jebsen. Han forteller at de også har vært på reiser sammen, blant annet et cruise til Antarktis. Hermansen forteller videre at lånet på en million kroner fra LNS til reindriftselskapet Boalvvir, var et lån til han personlig, og at det ikke var betalt renter på lånet.

Samme dag har vi hovedoppslag i 21-sendingen i TV 2 på kontraktene og at Store Norske kan ha tapt flere hundre millioner kroner. Næringsminister Trond Giske ber om full gjennomgang.

2.3.3 Intervju med LNS

Ledelsen i LNS velger å holde all kommunikasjon med oss gjennom sin advokat de første dagene. Det er vanskelig å få svar på spørsmål om forholdet mellom Hermansen og LNS, og kontraktene som er inngått. Det insisteres på at all kommunikasjon skal skje på epost, og svarene vi får er begrensede.

"Samarbeidet mellom LNS og styret / daglig leder i SNSG har etter LNS's vurdering vært konstruktivt og godt." Det er svaret vi får fra Harald Willumsen, advokaten som representerer LNS.

16. juni, ombestemmer imidlertid eier Malvin Nilsen seg, og reiser til Oslo for å la seg intervju av oss. Vi hadde fram til da lagt inn daglige forespørsler om intervju.

Også dette intervjuet blir spesielt, og fruktbart. Malvin Nilsen virker å ha et mål om å rydde opp i det han mener er en uheldig situasjon. Han forteller engasjert om hvor viktig LNS har vært for Store Norske. Han er uenig i at de har nytt godt av overprising, og anfører at LNS ved flere anledninger har gitt Store Norske kreditt i forhold til oppgjør for utført arbeid.

Også her gir systematisk jobbing i forkant god betaling. Vi kan konfrontere Nilsen med dokumentasjon på flere forhold han virker ukomfortabel med. Vi kan avvise flere av forklaringene han gir, ved å vise til fakta.

Intervjuet gir mye ny informasjon. Nilsen forteller at Hermansen har jobbet for LNS som konsulent etter at han gikk av som sjef for Store Norske, og at de har betalt ham "noen hundre tusen kroner". Han legger videre all skyld på Hermansen i forhold til at de har investert 2 millioner kroner i Hermansens selskap, Mineralutvikling, uten å få aksjer for pengene.

3. De ulike sakskompleksene

3.1 Leonard Nilsen & Sønner (LNS)

Av de tre underleverandørene var det entreprenørselskapet og familiebedriften LNS vi fokuserte på i begynnelsen. Selskapet hadde aldri operert på Svalbard før Robert Hermansen ble direktør i 1999. Da fikk LNS den eksklusive jobben med å håndtere all landtransport av kull og andre logistikk- og entreprenørtjenester for Store Norskes virksomhet på Spitsbergen.

To artikler i bladet Kapital pirret også nysgjerrigheten. I 2006 lagde bladet en reportasje om den eventyrlige suksessen til den lille familiebedriften som skuffet inn inntekter på 50 millioner kroner året før. (Kapital 1/2006) to år etter kunne Kapital fortelle at far og sønn Malvin og Frode Nilsen "sprenger rekordene" og dobler overskuddet på to år, fra 50 til 100 millioner kroner (Kapital 9/2008).

Vi finner raskt ut at LNS med årene har bygget opp en omfattende virksomhet også utenfor gruvedriften på Svalbard, både som entreprenør og innenfor transport. LNS er også involvert i oljeberedskap og brann/redning, og er på mange måter blitt et selskap som er integrert i store deler av det lille samfunnet i Longyearbyen/Svea.

Gjennom diverse kildesamtaler og nyhetssøk på nett får vi informasjon om at forholdet mellom LNS og Robert Hermansen går helt tilbake til 80-tallet, da Robert Hermansen var disponent for det svenske gruveselskapet LKABs avdeling i Narvik og LNS fikk oppdrag av LKAB. Kilder vi tok kontakt med, bl.a. etter søk i lokalaviser, fortalte at det allerede på 80 ble utviklet gode relasjoner mellom Hermansen og LNS i Narvik.

Vi oppsummerte overfor oss selv: Det var Robert Hermansen som hentet LNS opp til Svalbard. Han kjente til selskapet og dets eiere fra 20 år tilbake. Han ga dem en kontrakt på Svalbard som beskrives som uforståelig overpriset av uavhengige eksperter. Kontraktene ble ikke lagt ut på anbud, det hadde vi sjekket opp mot offentlige registre. Hva var motivasjonen for Hermansen for å gjøre alt dette? Mannen som hylles som en av de fremste industriutviklerne i Nord-Norge, kan vel umulig ha vært så forretningsmessig dum?

Vi bestemte oss for å gå gjennom Hermansens private forretningsdrift, for å se om det kunne være noen treffpunkter med LNS eller noen av eierne i LNS. Vi karta alle selskapene både gjennom rollesøk, avissøk og andre nettsøk. Hermansen er og har vært engasjert i en rekke små og store forretningsprosjekter, både på eiersiden og som styremedlem/-leder. Vi gikk gjennom disse selskapene for å se om vi fant forretningsområder med overlappende interesser ift LNS.

Samtidig bestilte vi årsregnskaper for LNS og for underselskapet LNS Spitsbergen ti år tilbake i tid og gikk gjennom dem systematisk. I en note i et regnskap for LNS i 2004 kom det frem at selskapet investerte 2 millioner kroner i et selskap kalt Mineralutvikling. Her vet vi at Robert Hermansen har verv i styret. Aksjonærlisten for Mineralutvikling viser at Hermansen på det tidspunktet eier 20,7 prosent av selskapet. LNS investerer dermed i et selskap hvor Hermansen privat har økonomiske interesser. Vi bestiller regnskapet til Mineralutvikling for samme år, uten at vi kan finne LNS på aksjonærlisten. De fremkommer heller ikke på aksjonærlisten året etter.

Mineralutvikling opplyser i en styredegjørelse i 2003 imidlertid at det skal foretas en emisjon, og når vi ser på hvordan aksjeandelene utvikler seg for selskapets ulike eiere, er det kun Hermansen som får nye aksjer. Regnskapet for 2004 viser at Hermansen øker sin eierandel fra 20,78 til 51,0 prosent prosent. (se faksimiler på neste side) Vi regner ut at Hermansens eierandel øker tilsvarende 2 millioner kroner. Investeringen til LNS synes kun som en økning i Hermansens aksjepost. LNS skyter inn penger, men Hermansen blir sittende med verdiene. Dette var et gjennombrudd i vårt arbeid med saken.

Faksimile fra Mineralutviklings regnskap 20003. Hermansen eier 20,78 prosent:

Note 3. Antall aksjer,aksjeeiere, m.v			
Selskapets aksjonærer er:			
	Antall	Pål.	Eierandel
Erik Lund	242 453	1	34,94 %
Einar Stene AS	242 453	1	34,94 %
Robert Hermansen	144 214	1	20,78 %
Reinhard Kehler	29 733	1	4,28 %
John Arne Opheim	14 546	1	2,10 %
Per Kristian Lund	15 981	1	2,30 %
Forut Tromsø	3 407	1	0,49 %
Magne Larsen	1 213	1	0,17 %
	<u>694 000</u>		

Faksimile fra Mineralutviklings regnskap 20004. Hermansen eier 51 prosent (ingen spor etter LNS på eiersiden):

Note 3. Antall aksjer,aksjeeiere, m.v			
Selskapets aksjonærer er:			
	Antall	Pål.	Eierandel
Erik Lund	242 453	1	21,61 %
Einar Stene AS	242 453	1	21,61 %
Robert Hermansen	572 214	1	51,00 %
Reinhard Kehler	29 733	1	2,65 %
John Arne Opheim	14 546	1	1,30 %
Per Kristian Lund	19 388	1	1,73 %
Magne Larsen	1 213	1	0,11 %
	<u>1 122 000</u>		

Gjennom sitt engasjement som styreleder i reindriftsselskapet Boalvvir i Finnmark, ordnet Robert Hermansen i 2006 et lån på en million kroner til det konkurstruede selskapet. Långiver var LNS. Hermansen garanterte selv for lånet, ble det opplyst i lokale medier i Finnmark på den tiden. Det ble da ikke gjort noen kobling mellom dette lånet og LNS' kontrakter på Svalbard. Men vi så på dette lånet fra en litt annen vinkel.

Lånet var i realiteten et privat lån til Robert Hermansen, noe Hermansen også innrømmet i det hittil eneste intervjuet han har gitt til oss i denne saken. Våre undersøkelser viste også at lånet var gitt med svært gunstige betingelser. Det var snakk om et rentefritt lån. Hverken Hermansen eller LNS har hatt vilje eller mulighet til å dokumentere at lånet er tilbakebetalt, men begge hevder at det er innfridd.

26. august sender LNS ut pressemelding om at selskapet er siktet av Økokrim i forbindelse med forholdene som er beskrevet i media. Samtidig bestiller selskapet en ekstern gransking hvor advokatfirmaet Wiersholm, revisjonsselskapet Kjellstrup & Wiggen og dataselskapet IBAS skal undersøke mulige uregelmessigheter.

"Dersom det skulle vise seg at LNSS/LNS har gjort noe galt er vi selvfølgelig fullt ut innstilt på å gjøre opp for oss", skriver selskapet i pressemeldingen.

28. september blir det klart at Økokrim utvider siktelsen til grov korrupsjon, hvor far og sønn Malvin og Frode Nilsen blir siktet. Begge trekker seg fra stillingene sine i familieselskapet, som følge av siktelsen.

3.2 Kristian Jebsens rederi

Kullfrakt til sjøs gjennom Kristian Jebsens rederi er den største av de tre kontraktene med underleverandører for Store Norske. Enkelte år betales det over 400 millioner kroner for frakten, alt avhengig av volum. Kristian Jebsens rederi. Historikken med frakt av kull fra Svalbard strekker seg tilbake til 1965.

Ifølge Robert Hermansen var det ikke nødvendig å vurdere andre aktører enn Jebsen, når det kom til sjøfrakt. Historikken i samarbeidet, og kompetansen til Jebsen var uvurderlig. Så uvurderlig at selskapet hadde en eksklusiv kontrakt med Store Norske fram til og med 2022.

I en ekstern vurdering av prisingen i kontrakten, skriver meglerhuset Pareto at det "utvilsomt er mulig å forhandle avtaler med andre befraktere, basert på avtalens lengde, til vesentlig bedre vilkår". Det påpekes at i 2008 var sammenlignbare fraktrater i markedet på under halv pris av det Store Norske betalte.

For oss virket det underlig at det i et internasjonalt marked med så stor konkurranse som skipsfart og frakt, skulle være umulig å konkurranseutsette frakt av en vare som kull. Samtidig stilte vi spørsmål

ved behovet for Store Norske til å binde seg til en så langsiktig avtale, som fram til 2022. Kullforekomstene i Sveagruven vil ifølge Store Norske være drivverdige fram til 2013.

Den opprinnelige kontrakten løper ut 2015, likevel velger Robert Hermansen å forlenge avtalen med Jebsen i 2007, og strekke løpetiden på avtalen fram til og med 2022.

Vi begynner systematisk å gå igjennom regnskapene til Jebsen for å undersøke hva det er som skjer i selskapet, og hvor sentral kontrakten med Store Norske er. Vi finner ut at kontraktsforlengelsen i 2007 er svært spesiell. Regnskapene for 2007 viser at selskapet får store ekstraordinære inntekter, og nær all gjeld i rederiet kan slettes. I en post for "gevinst ved salg av kontrakt" har rederiet inntektsført 332 millioner kroner.

Ut fra regnskapene kan vi lese at når selskapet får forlenget kontrakten med Store Norske, lager de et nytt selskap – Polar Coal. Protokollen fra stiftelsesmøtet i selskapet viser at garanterte inntektsstrømmer fra Store Norske, gjør at rederiet Jebsen kan hente inn over 200 millioner kroner fra flere andre investorer og banker. Rederiet beholder kontrollen ved å stå for det resterende beløpet. Kontraktsforlengelsen fra Store Norske er med andre ord gull verdt.

24. juni kan vi fortelle om kontraktsforlengelsen, og at rederiet har brukt den til å hente inn over 200 millioner kroner. Vi har da tidligere fortalt om den tette koblingen mellom Atle Jebsen og Robert Hermansen, samt at kontrakten ble gitt uten anbud.

I intervjuet med Robert Hermansen spør vi spesifikt om han har fått gjentjenester, eller noen form for ytelser fra noen av underleverandørene. Han nekter for det. Vi finner aldri en motytelse fra Jebsen. All gjennomgang av Hermansens interesser og engasjementer gir ikke tegn til at Jebsen på noen måte er involvert, eller gir noen fordeler tilbake. Vi klarer samtidig ikke å forstå hvorfor Hermansen gir Jebsen så store fordeler, uten at det fremstår som rasjonelt for Store Norske eller at Hermansen personlig får noe ut av avtalene.

Når Økokrim senere kontrollerer Robert Hermansens konti, finner de fire overføringer på til sammen 3,9 millioner kroner fra et selskap knyttet til reder Atle Jebsen. Gjennom sin advokat, beskriver Hermansen pengene som lån, men vil ikke kommentere om det foreligger en låneavtale eller at lånet er skattemessig innberettet. Han innrømmer imidlertid at pengene ikke er betalt tilbake.

3.3 Boalvvir

Under vår gjennomgang av Hermansens private forretningsvirksomhet, var det mange piler som pekte mot Finnmark. Hermansen var engasjert i en rekke selskaper der oppe, både som privat investor, styremedlem på vegne av både private og det offentlige eller som direktør i Store Norske. Det statlige kullselskapet driver også leting etter mineralforekomster på Finnmark gjennom datterselskapet Store Norske Gull.

NRK Sami Radio og andre lokale medier har skrevet flere artikler om reindriftsselskapet Boalvvir, et selskap som hadde mottatt store offentlige tilskudd og som slet økonomisk. Selskapet var i realiteten insolvent da vi begynte å interessere oss. Robert Hermansen hadde vært styreleder i andelslaget som i utgangspunktet var eid av lokale reinere.

Hermansen engasjerte seg sterkt Boalvvir. Først som styremedlem, deretter som eier av hele selskapet, skulle det vise seg. Selskapet ble stiftet i 2004 som et andelslag, bestående av reineiere som skulle kjøpe reinskrotter av seg selv og selge videre. Hermansen går inn som styreleder. Regnskapene viser at pengene plutselig renner ut.

Vi startet med å bestille regnskaper. Vi gikk gjennom regnskapene til Boalvvir. For de to første driftsårene 2004 og 2005 gikk selskapet med henholdsvis 33.000 kroner i minus og 33.000 kroner i pluss. Året etter, i 2006, går derimot selskapet med 7,5 millioner kroner i minus. Siden det har vært mye offentlighet rundt selskapet Boalvvir i lokale medier, ser vi ingen grunn til at vi ikke kan ringe rundt og snakke med involverte parter på et tidlig tidspunkt. Boalvvir har mottatt oppunder ti millioner kroner i offentlig støtte, både som lån og tilskudd. Men hvor er det blitt av pengene?

Vi får ikke noen gode svar fra noen av de involverte parter på hvor det er blitt av pengene. Regnskapene forteller heller ingenting om hvor pengene har tatt veien. I regnskapet for 2006 står det bl.a. oppført over 6 millioner kroner under den intetsigende posten "annen driftskostnad". Vi ringer til både tidligere ansatte og konkurrenter. Ingen kan gi gode svar eller teorier på hvor pengene har tatt veien.

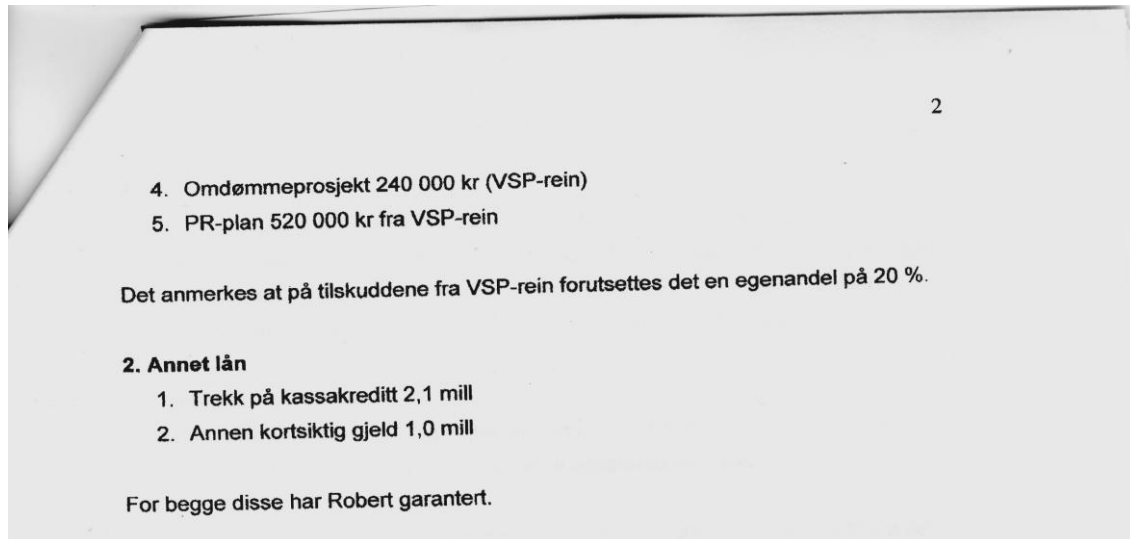
Vi måtte forsøke å kartlegge den økonomiske situasjonen til Boalvvir bedre. Da trengte vi å knytte til oss kilder med kjennskap til hva som hadde foregått i selskapet. Vi lagde en oversikt over personer med tilknytning til selskapet, både ansatte og styremedlemmer. Ved å gå gjennom historiske kunngjøringer til Brønnøysundregistrene, skaffet vi oss oversikt over hvem som hadde sittet i selskapets styre siden oppstarten. Gjennom regnskaper, årsrapporter og nyhetssøk fikk vi også god informasjon om hvem som var/hadde vært ansatt. Det var bare å sette seg ned og ringe seg systematisk gjennom listen. Det var påfallende hvor lite sentrale personer husket og visste om hva som skjedde det året pengene rant ut av selskapet. Men det ga også resultater. Vi klarer å knytte til oss en kilde som sitter på dokumentasjon i form av flere brev, interne notater og mailkorrespondanse.

Det ble et gjennombrudd i kartleggingen av Boalvvir og Hermansens rolle i selskapet:

- Det viste seg at Hermansen engasjerte seg mer i selskapets drift og økonomi enn det styreledere flest gjør.
- Interne notater fra den aktuelle tidsperioden viser at Robert Hermansen hadde gitt en personlig garanti for selskapets kassakreditt på 3 millioner kroner hos DnB NOR (se faksimile nedenfor)

- Vi får tilgang til et brev fra DnB NOR til Boalvvir (datert 11. aug. 2006), der det kommer frem at banken truer med å stenge kassakreditten med umiddelbar virkning, pga "brudd på låneforutsetningene".

Faksimile: Internt notat fra administrasjonen til styret i Boalvvir, om selskapets økonomiske situasjon (datert 11.9.2006).
Her kommer det frem at Robert Hermansen personlig har garantert for over 3 millioner kroner av selskapets gjeld:

Da vi systematiserte all informasjonen fra kildesamtaler, regnskaper og interne bedriftsnotater, tegnet det seg et bilde av at Robert Hermansen høsten 2006 var i ferd med å få personlige økonomiske problemer på grunn av sitt engasjement i Boalvvir:

- Hermansen hadde personlig garantert for Boalvvirs kassakreditt på 3 millioner kroner. Hvis DnB NOR skulle gjøre alvor av å si opp kontrakten, ville de gått etter Hermansen for å få pengene sine.
- På det tidspunktet hadde Boalvvir trukket 2,1 millioner kroner fra kassakreditten sin.
- I tillegg hadde Hermansen fikset og personlig garantert for et privat lån på 1 million kroner fra LNS.
- Hermansen hadde dermed eksponert seg selv for et mulig personlig tap på over 3 millioner kroner.

De interne notatene vi får tak i fra sentralt hold i Boalvvir-systemet, viser at det ble brukt veldig mye penger på å bygge opp et merkevarenavn ("Davas") for salg av reinkjøtt. Gjennomgangen av regnskaper og årsrapporter viste også at Boalvvirs merkevarenavn "Davas" ble overført til et nytt selskap kalt Dav AS i 2007, og aktiviteten i det gjeldstyngede andelslaget Boalvvir ble i realiteten lagt ned.

I intervjuet vi gjorde med Hermansen 14. juni, forklarte han sitt engasjement i Boalvvir med at han gjorde det "i kjærlighet til reindriftsnæringen og det samiske folk". Han var styreleder i Boalvvir, mens

selskapet var eid av reindriftssamer. Men da aksjeselskapet Dav AS ble opprettet, og fikk tilført verdiene (les: merkevarenavnet) fra det gjeldstyngede Boalvvir, var det Hermansen som hadde overtatt eierskapet, med en aksjeandel på 67 prosent.

Etter opprettelsen av Dav AS, satt Boalvvir fortsatt igjen med flere millioner kroner i gjeld, bl.a. 5 millioner kroner til det offentlige innovasjonsfondet Reindriftenes utviklingsfond (RUF). Selskapet hadde søkt om å få lånet ettergitt. Etter at vi omtalte saken sommeren 2010, ble Boalvvir derimot begjært konkurs av Reindriftsforvaltningen. Da hadde RUF avslått søknaden om ettergivelse av lånet.

Et annet kjent navn dukker opp tidlig i vårt arbeid med å kartlegge virksomheten til Boalvvir, nemlig Kjetil Onstad, konsulenten som i mange år hadde jobbet for Store Norske og direktør Robert Hermansen.

Det viser seg at Onstad spilte en sentral rolle at Boalvvir og Hermansen får store økonomiske utfordringer.

3.4 Konsulenten Kjetil Onstad

Hva gjør en forretningskonsulent fra Aker Brygge i en kullgruvebedrift på Svalbard? Ingen hadde gode svar på hvorfor Kjetil Onstad ble trukket inn i Store Norskes forretningsdrift, men gjennom dokumenter, avtaler og koblinger til underleverandører av Store Norske dukker stadig navnet hans opp. I løpet av en periode på fem år fakturerer Onstad Store Norske for 10 millioner kroner.

Onstad håndterer privatiseringsprosessen i 2004, han har en rolle i flere av avtaleforlengelsene med underleverandørene, han går inn som direktør i selskapet Boalvvir hvor Robert Hermansen er privat engasjert, han skyter inn penger i et tilhørende selskap hvor Hermansen er eier. I tillegg jobber Kjetil Onstad som konsulent for underleverandøren LNS.

Onstad er tidligere straffedømt. Bergen Tingrett dømte Onstad til ni måneders fengsel for forsikringsbedrageri april 2005, en senere anke avvises. Både nåværende ledelse i Store Norske og Robert Hermansen hevder de ikke var kjent med dommen.

Koblingen med Hermansen og reindriftselskapet Boalvvir synes vi er spesielt interessant. Her blander Hermansen sfæren fra Store Norske og sine egne private interesser. Når reindriftselskapet er tomt for penger (se eget kapittel 3.3) i 2007 går Onstad inn i selskapet, først som konsulent, deretter som daglig leder. Han jobber så videre for et nytt selskap, Dav AS, som Hermansen går inn på eiersiden i og som overtar reindriftselskapets rettigheter sommeren 2007.

Flere kilder gir uttrykk for at Onstad kommer inn for å sikre Hermansens verdier. Han skal ikke ha noen form for bakgrunn innen reindrift, eller slakt og salg av kjøttprodukter.

En revisorbemerkning i et regnskap for Dav AS fra 2007 er interessant for veien videre. Her bemerkes det at inntekter på 500.000 kroner i rådgivingshonorar ikke lar seg dokumentere. Etter flere forsøk på kontakt med tidligere ledelse i selskapet, får vi informasjon fra en tidligere ansatt at pengene kommer fra Onstad og var betaling for en konsulentjobb selskapet gjorde for ham. Oppdraget var å utrede muligheten for et reinslakteri på Finnmarksvidda.

Kjetil Onstad viser seg å være vanskelig å få kontakt med. Vi forsøker å ringe ham, sende e-post, vi reiser ut til alle adresser som knyttes til ham, men uten hell. Vi har flere spørsmål vi ønsker å stille, men Onstad vil ikke snakke med oss.

Var det riktig at konsulenten Onstad betalte reindriftsselskapet en halv million kroner for konsulentarbeid? Hva skulle han med en utredning om et reinslakteri?

Historien var nok til at revisor for selskapet reagerte, og det gjorde vi også.

Flere muntlige kilder blir viktig for å komme videre i saken. Kilder vi har knyttet til oss forteller at Kjetil Onstad ikke bare betalte en halv million til Dav AS. Han overførte ytterligere 1,5 millioner kroner til det gamle selskapet Boalvvir. Dette bekreftes senere av Onstads advokat, som forklarer at hensikten med dette var å betale for rettighetene til merkevaren. Onstad ble nemlig også eier av Dav AS i noen måneder, før aksjene ble gitt videre til Robert Hermansen. Vi har samtidig dokumentert at Robert Hermansen har garantert for tre millioner kroner i kassakreditt til DnB NOR (se eget kapittel 3.3). Pengene fra Onstad kommer godt med.

"Følg pengene" er godt, gammelt journalistisk jungelord. Hvis vi ser på pengestrømmene mellom Store Norske, Onstad og Hermansen, ser vi følgende:

- Store Norske betaler Kjetil Onstad 10 millioner kroner for konsulenttjenester.
- Kjetil Onstad betaler 2 millioner kroner til selskaper hvor Store Norske-direktør Robert Hermansen har sterke private interesser og står i fare for lide økonomisk tap.

27 og 29. august kan vi fortelle om Onstads pengestrøm inn til Hermansens private selskaper.

Da politiet tar ut siktelser for grovt økonomisk utroskap mot både Hermansen og Onstad, er TV 2s avsløringer om pengeflyten fra Store Norske til Onstad og fra Onstad til Hermansens selskaper en del av Økokrims grunnlag.

3.5 Kullmeglerselskapet Oxbow Coal BV

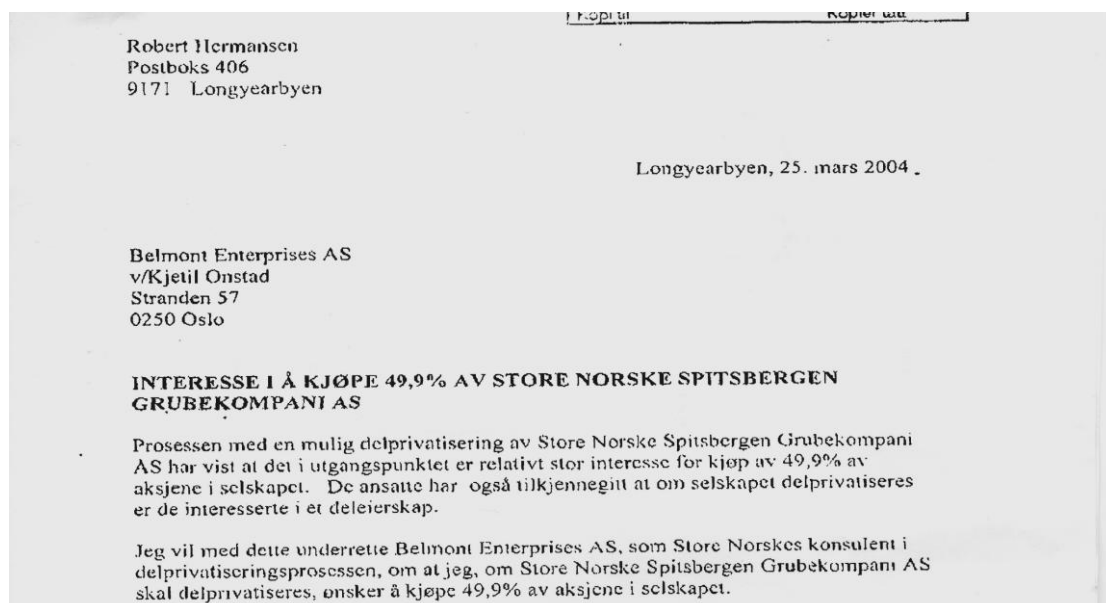
Den tredje underleverandøren vi ser på er det nederlandske selskapet Oxbow Coal BV, som selger kull for Store Norske. På lik linje med de andre underleverandørene har de en eksklusiv avtale, som kritiseres for å være sterkt overpriset.

Vi hadde kjennskap til at Hermansen var venner med ledelsen i de to andre underleverandørene, LNS og Jebsen, men fant ingen umiddelbare spor på det samme i forhold til Oxbow. Likevel ga prisen Store Norske betalte et sterkt signal om at noe var galt. Provisjonen som ble betalt var to til tre ganger så høy som vanlig i markedet, ifølge vurderinger fra Pareto og Hartmark.

Vi jobber oss gjennom arkiver, både i Nederland og her hjemme. Gjennom Kamer van Koophandel, det offentlige regnskaps- og selskapsregisteret i Nederland, kan vi identifisere hvilke personer som har særlige økonomiske interesser i Oxbow. Funnene retter seg særlig mot to personer.

Parallele søk her hjemme gir et gjennombrudd. En brevveksling mellom Robert Hermansen og konsulenten Kjetil Onstad viser at Hermansen privat ønsker å kjøpe 49,9 prosent av Store Norske i 2004. (Se faksimile under)

Faksimile: Robert Hermansen bekrefter at han ønsker å kjøpe halvparten av Store Norske i brev til konsulenten Kjetil Onstad som håndterte privatiseringsprosessen.

Et følgebrev som vi finner i postjournalen til Næringsdepartementet viser at ledelsen i Oxbow er villig til å låne Hermansen 100 millioner kroner for å gjennomføre oppkjøpet. Brevet er signert av de samme som dukker opp i søkene i Nederland (se neste side)

Faksimile: Bekreftelse fra SSM Coal (senere Oxbow) på at de er villige til å låne Hermansen 100 mill NOK for å kjøpe halvparten av Store Norske.

April 13, 2004

Letter of Intent

Dear Sirs,

SSM Coal B.V. ("SSM") hereby confirms its willingness to finance the Management Buy Out ("MBO") by Mr. Robert Hermansen of 49.9% of the shares that Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS ("SNSK") owns in Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS ("SNSG"), estimated to be valued about NOK 60-100 million, provided that all conditions of the MBO and the financing will be acceptable to SSM and subject to the positive conclusion of a due diligence investigation by SSM, both at SSM's sole discretion. Nothing herein shall constitute a binding offer or other legally binding commitment on the part of SSM. A legally binding commitment on the part of SSM shall exist only after negotiation, execution and delivery of a duly signed Transaction Agreement.

Robert Hermansen kan altså privat stille med 100 millioner kroner, og lansere et bud på selskapet hvor han selv sitter som direktør. Gode venner kan være gull verdt. Kort tid etter får Oxbow Coal BV forlenget sin kontrakt med Store Norske med ytterligere fem år.

Det ble aldri noe av statens planer om å delprivatisere Store Norske. Hermansen trekker sitt bud. 30. juni kan vi fortelle om oppkjøpsforsøket.

Store Norske har sagt opp avtalen med Oxbow fra 1.1.2011. Oxbow har svart med å stevne Store Norske. I stevningen ligger det ved en gjennomgang fra advokatfirmaet BAHR, hvor det blant annet hevdes at Robert Hermansen i stor grad opererte på egen hånd da disse kontraktene ble inngått og at den omstridte kontraktsforlengelsen ble gjort uten at styret i selskapet ble involvert.

4. Avsløringer

I arbeidet med Store Norske-saken har vi publisert følgende avsløringer:

LNS investerte i Hermansens selskap

Gjennom å samkjøre tall for ulike selskaps regnskaper kunne vi dokumentere at entreprenørselskapet LNS ga Hermansen 2 millioner kroner. Pengene ble gitt som investering i Hermansens selskap Mineralutvikling, men aksjene beholdt Hermansen selv.

Hermansen fikk konsulentjobb av LNS

Samrøret av interesser og penger, fortsetter i nyere tid. Etter å ha gått av som administrerende direktør i Store Norske, har Robert Hermansen fått flere oppdrag av LNS. Konsulentoppdragene har kostet LNS "noen hundre tusen kroner", innrømmer LNS-eier Malvin Nilsen.

Hermansen får penger av Store Norskes konsulent

10 millioner offentlige kroner ble borte i løpet av kort tid i reindriftselskapet Boalvvir. Hermansen var ikke bare styreleder i selskapet, men overtok eierskapet da rettigheter og merkevaren ble flyttet til et nytt selskap. Vi har avdekket at han fikk hjelp av sin rådgiver og konsulent i Store Norske, som spyttet inn til sammen to millioner kroner i selskapet. Hermansen var under press fra DnB NOR etter å ha personlig garantert for kassakreditten på 3 millioner kroner.

Ikke anbud på noen kontrakter

Store Norske har betalt mellom 300 til 600 millioner kroner årlig til tre underleverandører. Vi har avslørt at ingen av de tre kontraktene ble lagt ut på anbud. Ei heller omstridte og kritiserte forlengelser av avtalene ble konkurranseutsatt. Dette til tross for at selskapet skal drive forretningsmessig og er 99,9 prosent statlig eid.

Rederi fikk 200 millioner etter kontraktforlengelse

Rederiet Jebsen hadde kontrakt med Store Norske på skipsfrakt av kull fram til 2015. Til tross for at Store Norske har anslått kullressurser fram til 2013, ble kontrakten med Jebsen forlenget til 2022. Vi avslørte at kontraktsforlengelsen gjorde at Jebsen kunne skille ut et eget selskap, og hente inn over 200 millioner kroner til selskapet.

Ville låne Hermansen 100 millioner kroner

Den tredje underleverandøren Oxbow Coal BV hadde også et nært forhold til Robert Hermansen. De fikk meglerprovisjon som lå mellom to til tre ganger normal markedspris. Vi avdekket at Robert Hermansen fikk god støtte da han ønsket å kjøpe halvparten av det statlige kullselskapet i 2004. Oxbow Coal BV ga Hermansen lånetilsagn på 100 millioner kroner.

5. Konsekvenser

5.1 Trakk seg fra alle styreverv

Samme uke som vi starter publisering av sakene om Store Norske, Robert Hermansen og underleverandørene varsler Hermansen at han trekker seg fra sine offentlige styreverv. Han har da over 20 verv i ulike styreverv rundt om i landet, flere av de store selskaper og flere av vervene er som styreleder.

5.2 Etterforskning og korrupsjonssiktelsener

Sent i august blir det klart at Økokrim går inn i saken. I løpet av 26. august gjennomføres razziaer på til sammen 20 steder i en samordnet aksjon. Det blir samtidig klart at Robert Hermansen er siktet for grov økonomisk utroskap. Videre er selskapene LNS og Jebsen siktet for medvirkning til grov økonomisk utroskap, det samme er konsulenten Kjetil Onstad.

28. september blir det klart at siktelsen utvides i forhold til LNS. Administrerende direktør Malvin Nilsen og styreleder Frode Nilsen, far og sønn, blir begge siktet for grov korrupsjon. Som konsekvens av dette trekker begge seg umiddelbart fra sine stillinger i det familieeide selskapet. Siktelsene har grunnlag i våre avsløringer om investeringer og pengeoverføringer fra LNS til Hermansen.

26. november utvides saken ytterligere. I en gjennomgang av Hermansens konti finner Økokrim fire overføringer fra et selskap knyttet til Atle Jebsen. Overføringene er samlet på 3,9 millioner kroner. Både Hermansen og rederiet Jebsen siktes for grov korrupsjon.

5.3 Store Norske kaster ut underleverandører

Store Norske tar avsløringene alvorlig. De hyrer inn ekstern ekspertise for å granske forholdene knyttet til underleverandørene. 29. juni beslutter Store Norske å politianmelde funnene til Sysselmannen på Svalbard. 30. november blir det klart at Store Norske ønsker å kaste ut alle de tre underleverandørene. I desember sier selskapet opp avtalene med rederiet Jebsen og kullmeglerselskapet Oxbow. Forhandlinger pågår fortsatt med LNS.

”

Korrupsjonssaken, hvor tidligere Store Norske-direktør Robert Hermansen er tungt involvert, er fortsatt under etterforskning. De første tiltalene vil etter all sannsynlighet foreligge i løpet av året. Alle har tjent umåtelig mye penger på kullet fra Svea Nord. Mye av det som har foregått tåler åpenbart knapt det spinkle lyset fra ei gruelampe. Nå venter oppgjørets time

Lederartikkel i Svalbardposten, 7. januar 2011

6. Oversikt over reportasjer

Mandag 14. juni, 21 Nyhetene: Dyre kontrakter.

Det statlige eide kullselskapet Store Norske på Svalbard kan ha tapt flere hundre millioner kroner på dårlige avtaler med underleverandører. I en hemmelig-stemplet rapport karakteriseres avtalene som uforståelige. Næringsminister Trond Giske vil ha full kartlegging.

Tirsdag 15. juni, 1830 Nyhetene

Det statlige gruveselskapet Store Norske har engasjert eit revisorfirma og eit advokat-kontor. Det er gjort for å finne ut av de svært omstridte kontraktene som TV2-Nyhetene fortalte om i går. Kontraktene er inngått med underleverandører, og er i følge en gransknings-rapport inngått over markedspris.

Tirsdag 15. juni, 21 Nyhetene: Kontraktene ikke lagt ut på anbud

Det statlig gruveselskapet Store Norske på Svalbard har inngått kontrakter til ein halv milliard kroner årlig, uten å legge dem ut på anbud. Tidligere direktør, Robert Hermansen, vedgår at han kjenner leverandørene personlig.

Onsdag 16: Juni, 1830 Nyhetene: Opposisjonen reagerer på Hermansen

Dei siste dagene har TV 2 avslørt at det statseide gruveselskapet Store Norske har gitt gigantkontrakter til folk direktøren kjenner. Det har vakt sterke reaksjoner på Stortinget. Frp-leiar Siv Jensen mener selskapet framstår med ei leiing som ikkje har kontroll.

Onsdag 16: Juni, 21 Nyhetene: Hermansen har mottatt privat lån og investering fra underleverandør

Tidligere direktør i det statlige gruveselskapet Store Norske, Robert Hermansen, har mottatt et privat lån på en million kroner. Det fikk han av en underleverandør til Store Norske. I tillegg investerte entrepenør-selskapet to millioner kroner i et av Hermansen private firmaer.

Torsdag 17. juni, TV 2 Morgen-nyhetene/Nyhetskanalen: LNS slår tilbake

Selskapet på Svalbard som har meget lukrative oppdrag for Store Norske kullkompani slår nå tilbake mot beskyldningene. Direktøren i selskapet LNS hevder at rapporten er feilaktig- og at selskapet ikke har tatt seg for godt betalt.

Torsdag 17. juni, TV 2 Nyhetskanalen: Hermansen bedyrer sin uskyld

Heller ikke Robert Hermansen har ifølge ham selv gjort noe galt på Svalbard.

Hermansen var direktør i Store Norske Kullkompani og er kritisert for å har delt ut gode underkontrakter uten anbud til sine venner og bekjente.

Og han har fått lån og penger fra de samme vennene til sine private selskap i Finmark. Men ingenting av dette er galt, hevder Hermanssen:

Torsdag 17. juni, 1830 Nyhetene: Flengende kritikk

Tidligere direktør i det statlige gruveselskapet Store Norske, Robert Hermansen, får nå flengende kritikk. TV 2 fortalte i går at han har fått private lån og millioninvesteringer fra en av selskapets underleverandører.

Torsdag 17. juni, 21 Nyhetene: Giske krever gransking

Tidligere direktør i det statlige gruveselskapet Store Norske, Robert Hermansen, fikk både et privat million-lån og aksjer verdt to millioner kroner av en underleverandør. Nå forventer næringsminister Trond Giske at de økonomiske fordeler Hermansen KAN ha hatt, blir gransket.

Fredag 18. juni, 1830 Nyhetene: Hermansen trekker seg fra offentlige styreverv

Tidligere direktør i det statlige gruveselskapet Store Norske, Robert Hermansen, trekker seg fra alle offentlige verv. Det skjer etter at TV 2 denne uken har satt søkelys på hans økonomiske disposisjoner. Og nå kommer krav om at Økokrim må inn i saken.

Tirsdag 22. juni, 21 Nyhetene: Nekter å dokumentere tilbakebetaling

Entreprenørselskapet LNS gav lån og millioninvesteringer til Store Norskes tidligere direktør, Robert Hermansen. Men selskapet vil ikke vise fram kvitteringer på penge-overføringene.

Torsdag 24. juni, 21 Nyhetene: Store Norske-direktør slakter Jebsen-avtalen

Det statlige selskapet Store Norske er sterkt kritisk til en kjempekontrakt inngått av deira eigen tidligere direktør. Robert Hermansen gav skipsreiarlaget Jebsen den lukrative kontrakten utan anbud. Dagens sjef meiner avtalen kan likne ei rein teneste til reiarlaget.

29. juni, 1830 Nyhetene: Styret i Store Norske ber politiet etterforske saken

Tidligere direktør i gruveselskapet Store Norske får knusende kritikk i to granskingsrapporter som ble lagt frem i dag. Saken er så alvorlig at styret i det statlige kullselskapet nå kobler inn politiet.

30. juni, 1830 Nyhetene: Hermansen engasjerer advokat

Tidligere direktør i Store Norske, Robert Hermansen, går nå til motangrep på styret i det statlige kullselskapet. Hermansen har engasjert advokat etter at hans tidligere arbeidsgiver i går kontaktet politiet på grunn av mistanke om straffbare forhold.

30. juni, 21 Nyhetene: La inn bud på Store Norske med penger fra underleverandør

Tidligere direktør Robert Hermansen i Store Norske på Svalbard har forsøkt å kjøpe halvparten av det statlige kullselskapet. Budet på 100 millioner kroner skulle han finansiere med et privat gigantlån - fra en av selskapets underleverandører.

1. juli, 21 Nyhetene: Offentlige midler sporløst borte fra Hermansen-selskap

Et reindriftsselskap, hvor tidligere direktør i Store Norske, Robert Hermansen har vært sentral, slås nå konkurs. Opp mot 10 millioner offentlige kroner er forsvunnet, uten at noen kan forklare hvor pengene er blitt av.

5. juli, 1830 Nyhetene: Store Norske leverer inn anmeldelse til Sysselmannen

Det statlige gruveselskapet Store Norske leverte i dag en anmeldelse til Sysselmannen på Svalbard etter TV 2s reportasjer om kritikkverdige forhold i selskapet. Tidligere sjef i Store Norske, Robert Hermansen har i to granskingsrapporter fått kraftig kritikk for dyre kontrakter, der han selv har hatt personlig forhold til flere av underleverandørene.

15. juli, 1830 Nyhetene: Statsadvokaten ber Økokrim igangsette etterforskning

Statsadvokaten i Troms og Finnmark vil ha politietterforskning av forholdene rundt Store Norske og tidligere direktør Robert Hermansen. Nå blir økokrim bedt om å ta saken.

26. august, 1830 Nyhetene: Robert Hermansen siktes for grovt økonomisk utroskap av Økokrim

Den tidligere direktøren i det statlige kullselskapet Store Norske på Svalbard - Robert Hermansen - er siktet for grov økonomisk utroskap. Det siste døgnet har økokrim gått til aksjon flere steder i landet på jakt etter bevis. Hermansen selv sitter i kveld i avhør.

26. august, 21 Nyhetene: Robert Hermansen støttes fra Svalbard-samfunnet

Den tidligere direktøren i det statlige kullselskapet Store Norske på Svalbard - Robert Hermansen - er siktet for grov økonomisk utroskap. Men på Svalbard slår befolkningen ring om eks-direktøren.

27. august, TV 2 Nyhetskanalen: Siv Jensen reagerer

Leiar i Framskrittspartiet, Siv Jensen, meiner siktinga mot Robert Hermansen viser kor gale det kan gå når staten eig store selskap.

27. august, 1830 Nyhetene: Reaksjoner fra Svalbard

Økokrim gjennomførte i går 20 razziaer i saka mot Robert Hermansen. Den tidligere toppsjefen i gruveselskapet Store Norske er siktet for GROV økonomisk utroskap. Men på Svalbard slår befolkninga ring rundt Hermansen.

27. august 21 Nyhetene: Siktet konsulent skal ha fakturert Store Norske for ti millioner

En mangeårig rådgiver for Robert Hermannsen i gruveselskapet Store Norske, er siktet for medvirkning til grov økonomisk utroskap. Den tidligere bedrageridømte konsulenten skal ha fakturert kullselskapet for 10 millioner kroner.

29. august, 21 Nyhetene: Siktet konsulent betalte millionbeløp til Hermansens private selskap
Robert Hermansens nære rådgjevar fekk ut minst 10 millionar kroner frå det statlege kol-selskapet Store Norske. Samstundes spytta han inn fleire millionar kroner i eit selskap der Hermansen var med privat.

1. september, TV 2 Nyhetskanalen: Frp vil tvinge Hermansen ut av offentlig selskap
Framstegspartiet i Narvik meiner Robert Hermansen bør permitterast som styreleder i Narvik Havn KF. Partiet vil han skal permitterast til siktinga mot han er juridisk avklart. Hermansen er sikta for grov økonomisk utruskap som tidlegare direktør for kolselskapet Store Norske.

28. september, 1830 Nyhetene: LNS-direktører siktes for korrupsjon
Økokrim har sikta far og son Malvin og Frode Nilsen i familieselskapet LNS for grov korrupsjon i Store Norske saka. Dei har no trekt seg frå stillingane i selskapet som fekk fleire store kontrakter av tidlegare Store Norske direktør Robert Hermansen.

26. november, 1830 Nyhetene: Rederiet Jebsen korrupsjonssiktes
Økokrim har sikta Kristian Jebsens Rederi AS for korrupsjon. Bakgrunnen for siktinga er at avdøde skipsreiar Atle Jebsen skal ha utbetalt 3.9 millioner kroner i lån til administrerande direktør i Store Norske, Robert Hermansen. Økokrim starta etterforsking etter at TV 2 i ein serie reportasjar avslørte Hermansens tette forhold til fleire av selskapet sine underleverandørar.

29. november, 1830 Nyhetene: Økokrim utvider siktelsen mot Robert Hermansen
Robert Hermansen er siktet av Økokrim for grov korrupsjon. Den tidligere direktøren i Store Norske skal ha tatt i mot 3,9 millioner kroner fra en underleverandør av det statlige kullselskapet.

29. november, 21 Nyhetene: Økokrim fant pengeoverføringer på privat konto
Da Økokrim sjekket kontoen til Robert Hermansen fant de flere innskudd som vekket mistanke. Nå er den tidligere direktøren i det statlige kullselskapet siktet for grov korrupsjon.

30. november: 1830 Nyhetene: Store Norske kaster ut underleverandører
Store Norske vil kaste alle de tre omstridte underleverandørene ut av Svalbard. Det statlige kullselskapet har allerede sagt opp en av de tre lukrative avtalene. Og selskapet som fikk avtalen av korrupsjonssiktede Robert Hermansen, den nå korrupsjonssiktede eks-direktøren, har svart med å saksøke Store Norske.

6. desember, 1830 Nyhetene: Åpen ordkrig mellom Store Norske og underleverandør
Ryddejobben etter korrupsjonssikta Robert Hermansen skaper splid. Ein av underleverandørene, som blir kasta ut av kolselskapet Store Norske, går no til kraftig motangrep.

9. desember, 1830 Nyhetene: Hermansen skal ha operert på egen hånd

Korrupsjonssikta Robert Hermansen skal ha inngått store omstridde kontrakter med underleverandører utan å varsle styret i Store Norske. Det statlege kolselskapet meiner dette gjer at kontraktene er ugyldige.

7. Vedlegg

DVD med reportasjer sendt på TV 2 om Store Norske og Robert Hermansen.